

8. O simplă alterare fonetică are de rezultat adesea desprinderea numelui plantei de adevărata-i tulpină și alipirea lui la alta. Astfel, *corobațică* din Panțu, p. 74, numește planta *Centaurea Gyanus* L., „vinețelele“, pe când, în realitate, ea se potrivește mult mai bine plantei *Lactarius volemus* Fr., fr. *vache*, *vachotte*, „vinețica-cu-lapte“ (p. 329): *corobațica* e, de fapt, *corovațica*, deminutivul lui *corovă* = rus. *korova*, „vacă“, de unde *corovatic*, numele a două varietăți de *Verbascum*, zise și *coada-vacii*, *coada-boului* (p. 154). — Pentru aceasta din urmă denumire notăm varianta *volovatic*, de la rus. *volove*, „boi“ (jud. Iași).

9. **Tăciunul** = *Symphytum officinale* L. (Grigoriu-Rigo, *Medicina pop*, II, p. 221), deci: *iarba-lui Tatin* s. *iarba-Tat-nului* (în răspunsurile la Chestionariul Hasdeu, și: *iarba-lotaținului* s. *iarba lui Lotatin*, din: *lu-Tatin* = lui Tatin), se explică ușor prin varianta de pununțare dialectală *tacinul* (ibid., p. 221), interpretată de etimologia populară ca: „tăciune“.

10. **Mândrușaim**, nume al *mușcătelului* (în com. Cazacu din jud. Brăila), e un evident dublet prin etimologie populară (cu *mândru*) al lui *indrușaim* (v. Panțu, supț *mușcat*), *indrișaim*, — de origine turcească (Șăineanu, *Infl. or.*, II¹, 226), ca alte câteva din n. de plante românești: pentru *sânge-de-nouă-frați* (Panțu, 252), cf. turc. *iki qardaş qanî*, le sang des deux frères, plante pharmaceutique, *sanguis draconis*“ (Barbier de Meynard, II, 233).

V. Bogrea.

V.

Trei porecle românești.

1. Un epitet satiric pentru Evrei, foarte răspândit în Nordul Moldovei, este: **Parhă**, **Parhal**.

Originea lui e, sigur, rut. (s. polon.) *Parh*, *Parhalii*, „juif“, popr. „teigneux“, *Jidioga parhalii*, „juif teigneux“ (v. *Κροπτάδια*, ed. Heilbronn 1883, vol. V, pp. 155, 158, 172).

De la Evreii „noștri“, în schimb trebuie să fie împrumutată injurătura clasică a Evreilor ucrainieni: *A ruach in dain taten arain*, „que le diable entre dans ton père!“ (ibid., p. 168).

2. „Ungurul mai e numit șoacăț, dar aceasta poreclă se aplică în special Nemților“ (Candrea, *Poreclele în Romîni*, p. 137; cf. p. 139).

Citatul din Alecsandri („Cucoana Chirița în voiagiū“), îl are deja Cihac (II, 391), care înțelege, greșit, pl. *șoacățe* („vameșii nemți“) ca: „rat, raton“ (De aici, Tiktin: „Ratte, Deutscher“). — Am putea adăugi alte exemple (din Pamfile, *Jocuri de copii*, sau Morariu, *De la noi*, pp. 32, 57, etc.), dar nu credem necesar. Semnalăm, totuși, pentru vechimea lui, din ms. 2060 al Academiei, — după excerptele d-lui Kirileanu, — f. 28^v, următorul exemplu: „Șoacăți le voiu zice unora ce se luptă cu bătrânii“; iar, pentru înțeles: *șoacăț*, „puturos, leneș“ (Rădulescu-Codin, *O seamă de cuvinte din Muscel*, p. 71).

Originalul cuvântului românesc e, după toată probabilitatea, sârb. *šokac*, „der Schokatz (Kroate lateinischen Ritus)“ (Filipović).

Pe cât știm, lexicografii sârbi nu s’au fixat asupra originii acestui cuvânt (din it. *sciocco*, după Vuk; după alții, din *čakaoc*, etc.). — In ce privește originea *Șoacăților* înșiși (căci epitetul are, vădit, numai o valoare confesională), părerile istoricilor și ale etnografilor sânt, iarăși, împărțite. Radonić (*La Batchka*, Paris 1919, p. 60 și urm.) vorbește de „les Serbes catholiques appelés *Bouñievtzi* et *Choktzi*“ (cf. același, *Histoire des Serbes de Hongrie*, Paris 1919, p. 111 și urm.; Niederle, *La Race Slave*, p. 176 și urm.), iar istoricii unguri îi consideră ca „Dalmați și Ilirieni“ (*ibid.*).

Pentru întâia părere se pronunțase de mult și Czoernig (*Ethnographie der österreichischen Monarchie*, II, p. 168): „Im Sprachgebrauche damaliger Zeit [sec. XVI] wird *Uskok* und *Wlach** manchmal gleichbedeutend genommen, doch scheint darin der Unterschied beachtet, dass man mit dem Namen *Uskok* räuberische und kriegerische Flüchtlinge mit dem Namen *Wlach* aber Flüchtlinge aus der Kleinen Walachei bezeichnete; obwohl man mit beiden vorzüglich [Bosnier, Serben und Razer, mit letzteren aber insbesondere *Nichtunirte* in Gegensätze der *Unirten* (Kroateu, *Sokzen* und *Dalmatiner*) begriff“ (cf. *ibid.*, III, 135): „Dass die Wohnsitze der Serben der sogenannten *Razen*, *Schokacen* und *Bunjevacen* verschiedenen Veränderungen in Un-

garn und im Banate unterlagen . . .“). — Relativ la înțelesul originar al termenului *Uscoc* însuși (slav. „a sări“, „a emigră“), e instructiv mr. *a giuța de locu* = a emigră: „džiucăm de locu și de tru patridă ne mistecăm cu alte soi. . .“ (Ucuta, citat de Capidan, *Inceputul de mișcare culturală la Aromâni*, în „Convorbiri literare“ pe 1909, p. 881). Cf. Marković, *Kroatien-Slavonien*, Agram 1873, p. 53.

3. **Godârvaci, codârvaci**, „oameni porcoși, necuviincioși, ca batjocură pentru cei ce-și trag obârșia din Ruși“ (rev. „Ion Creangă“, IX, 121), porecliți ei însiși; *porci* (Candrea, *o. c.*, p. 140; cf. cupletul satiric împotriva Rușilor, „gligani“ (porci sălbateci) și „ritanii“, păstrat în mss. Ac., ca o „cântare a țăranilor Moldovei din anul 1844“).

Cu tot curiosul „aer de familie“ cu (*gei-be-gei*) *coada vacii* (etimologie populară?), nu credem să aibă vreo legătură cu acesta. Să aibă vreuna cu *godac*, „purcel“, bulg. *gudja* „Schwein“, etc.? — *Non liquet*.

P. S. — Pentru *bandraburcă*, „cartofă (de Brandenburg)“, cf. sîrb. *bavarac*, „bayerische Kartoffel“, apoi: n. de loc. băcăuan *Bandrabura*, n. de fam. *Brandaburul* al Mitropolitului Meletie (v. N. Iorga, *Ist. Bisericii*, II, 344), „țara *Brandiburului*“ (într'un doc. din 1762, ap. N. Iorga, „Neamul românesc“ din 4 Maiu 1918) și *Brandaburii ot Cernăuți*, însemnați, împreună cu „Ungurenii ot Suceava“, într'un Catastif de dăjdi moldovenești, de pe la 1760 (N. Iorga, *Studii și documente*, XXII, p. 135).

V. Bogrea

VI.

Evoluția lui en în in după labiale

de Vivian G. Starkey.*)

În *Studien zur rum. Philologie* 1. 56. Tiktin menționează că labialele înainte de *in* și *im* < lat. *en*, *em* nu se palatalizează:

*) Dl. Meyer-Lubke a avut bunăvoința a ne trimite lucrarea aceasta menită pentru al doilea volum al „Comunicărilor“ Institutului român din Viena și datorită unui elev al său mort în războiu Ne facem o pioasă datorie publicând-o în traducere românească în acest Buletin, în care, la alt loc (v. recensia cărții lui I. Iordan), vorbesc despre același fenomen fonologic.
S. P.